

Liturgie Doopsgezind Zaanstreek

22 november 2020

Voorganger: Willemien Roobol

Organist en zang: Klaas Arend Booij

Liturg: Margreet Dekker

Beeld en geluid: Yaël de Wit

Samenroepen

Welkom / Het licht wordt ontstoken

Oproep tot inkeer en bemoediging

Antwoordlied :

In de Heer schep ik mijn vertrouwen, tot zijn eer klinkt mijn gezang. *Op Hem bouw ik en vertrouw ik.* Op Hem hoop ik mijn leven lang. Op Hem hoop ik mijn leven lang. Amen.

Inleiding

Het is vanmorgen de laatste zondag van het kerkelijk jaar. Volgende week begint de Advent. Je zou daarbij heel menselijk kunnen bedenken, dat we vandaag op een bepaalde manier oude patronen en oude pijn aan het afsluiten zijn om daarna met Advent opnieuw te beginnen met hoop, verwachting, uitzien naar de toekomst.

Bij het afsluiten van de oude dingen en het uitzien naar het nieuwe vragen wij ons af: wat is wijsheid?

Openingslied psalm 98 vers 1 en 3

Zingt een nieuw lied voor God den Here,
want Hij bracht wonderen tot stand.

Wij zien hem heerlijk triomferen,
met opgeheven rechterhand.

Zingt voor den Heer, Hij openbaarde,
bevrijdend heil en bindend recht,
voor alle volkeren op aarde,
Hij doet zoals Hij heeft gezegd.

Laat heel de aarde een loflied wezen,
de psalmen gaan van mond tot mond.

De naam des Heren wordt geprezen,
lofzangen gaan de wereld rond.

Hosanna voor de grote koning,
verhef, bazuin, uw stem van goud,
de Heer heeft onder ons zijn woning,
de Heer die bij ons intocht houdt.

Gebed om barmhartigheid

Lied 713 Wij moeten Gode zingen vers 1 en 2

Wij moeten Gode zingen halleluja,
om alle goede dingen halleluja,
al zijn wij vreemdelingen in schande en in scha,
Gij zendt uw zegeningen halleluja.

Hij schenkt de levensadem, Hij geeft de levensgeest,
in schande en in schade is Hij nabij geweest,
aan al wie Hem aanbaden, aan ieder die Hem vreest,
komt Hij, de Heer, te stade, de minsten allermeest.

Horen

Lezing uit Spreuken Hoofdstuk 9

Wijsheid heeft haar huis gebouwd,
zeven zuilen heeft ze uitgekapt.
Ze heeft haar vee geslacht, haar wijn gemengd,
haar tafel heeft ze gedekt.
haar dienaressen heeft zij de stad in gestuurd,
zelf roept zij vanaf de hoogste plaats:
'Onnozele mensen, kom toch deze kant op.'
Wie geen verstand heeft roept ze toe:
'Kom, eet het brood dat ik je geef,
drink de wijn die ik heb gemengd.
Wees niet langer zo onnozel,
leef, en betreed de weg van het inzicht.'

Wie een spotter terechtwijst, wordt bespot,
wie een goddeloze de les leest, wordt belachelijk gemaakt.
Wijs een spotter niet terecht, hij zou je haten,
berisp een wijze, en hij mag je graag.
Een wijze wordt nog wijzer als je hem berispt,
een rechtvaardige vergroot zijn inzicht door wat je hem leert.
Wijsheid begint met ontzag voor de HEER,

inzicht is vertrouwdheid met de Heilige.
Door mij, Wijsheid, vermeederen de dagen van je leven,
je levensjaren nemen door mij toe.
Als je wijs bent, heb je er zelf voordeel van,
als je spot, benadeel je jezelf.

Vrouwe Dwaasheid bazelt maar,
door haar domheid heeft ze nergens weet van.
Ze zit bij de deur van haar huis,
in een zetel, hoog in de stad.
Ze roept naar de voorbijgangers,
naar hen die rechtdoor willen gaan:
'Onnozele mensen, kom toch deze kant op.'
Wie geen verstand heeft roept ze toe:
'Gestolen water smaakt verrukkelijk,
geroofd brood is een lekkernij.'
Maar wie zij naar zich toe lokt
weet niet dat hij afdaalt naar de schimmen,
hij daalt af tot in het dodenrijk.

Lied 846 De wijsheid van vóór alle tijden

De wijsheid van vóór alle tijden
spreekt luid en dringend haar woord.
Zij wacht waar de wegen zich scheiden,
zij komt en klopt aan de poort.
Zij is op de hoogten getreden,
zij roept op de pleinen der steden
en al wie oren heeft hoort.

'Ik wil aan de mensen onthullen
wat waar is, edel en goed.
En allen die luisteren, zullen
mij volgen, 't licht tegemoet.
Het recht zal op aarde geschieden
en vrees en geweld zullen vliden
waar ik het leven behoed.

Lezing uit het Evangelie naar Mattheüs 25 vers 1 – vers 13
(vertaling Willemien Roobol)

Dan zal het koninkrijk der hemelen gelijken op tien jonge meisjes, die - met hun eigen lampen mee - zijn uitgegaan de bruidegom tegemoet. Vijf van hen waren dwaas en vijf verstandig. Immers, de dwazen met hun eigen lampen mee namen geen olie met zich mee. De verstandigen namen olie mee in het vaatwerk met hun eigen lampen.

Terwijl de bruidegom laat was, werden zij allen slaperig en vielen in slaap. Midden in de nacht ontstond (geschiedde) geschreeuw: "zie, de bruidegom, ga uit hem tegemoet".

Toen ontwaakten al die meisjes en ze maakten hun eigen lampen in orde. De dwazen zeiden tegen de verstandigen: "Geef ons van jullie olie, want onze lampen gaan uit".

Maar de verstandigen antwoordden en zeiden:

"nee, er is niet genoeg voor ons en jullie, ga liever heen naar de verkopers en koop voor jullie zelf".

Terwijl zij weggingen om te kopen, kwam de bruidegom en die klaar waren, gingen met hem naar de bruiloft en de deur werd gesloten. Later kwamen ook de andere jonge meisjes en zeiden: "Heer, heer doe open voor ons". Maar antwoordend zei hij: "voorwaar, ik zeg jullie, ik ken jullie niet."

Waakt dus, want jullie kennen de dag noch het uur.

Vervolg lied 846 vers 3 en 4

Met mij ging de Vader te rade
nog eer Hij iets deed ontstaan.
Ik schreed langs de hemelse paden
de zon, de sterren vooraan.
Eer God nog hun weg had beschreven,
heeft Hij tot prinses mij verheven.
De eeuwen kennen mijn naam.

In mij had de koning behagen
die alles schoon heeft gesticht.
Ik was het vermaak van zijn dagen,
terwijl ik speelde in 't licht.
Ik daal tot de mens uit den hoge,
opdat ik zijn hart en zijn ogen
op 's Heren koninkrijk richt.'

Vermaning

Gemeente van de Eeuwige

Lieve mensen,

Wat is wijsheid?

Dat vragen we ons wel eens af als we in een moeilijke situatie
zitten in ons leven of als we voor een moeilijke keus staan.

Wat is wijsheid?

Juist in deze coronatijd is het ook steeds weer een heel actuele
vraag, die bijna wekelijks wordt gesteld als het gaat om de
maatregelen en alles daaromheen.

Wat is wijsheid?

Sommige mensen denken dat onze wijsheid groeit met het klimmen der jaren en dat zal ook voor een aantal mensen opgaan, maar het is niet zeker dat je als je ouder wordt ook wijzer wordt en soms kunnen ook jonge mensen verrassend wijs zijn.

Wat is wijsheid?

We hoorden daar vandaag twee verhalen over uit de bijbel en in beide verhalen wordt de wijsheid in verband gebracht met vrouwen, het eerste testament het boek Spreuken spreekt over Vrouwe wijsheid en daarbij meteen over Vrouwe dwaasheid om het verschil duidelijk te maken tussen wat wijs is in het leven, als je Spreuken goed leest, dan is datgene wijs, wat toekomst heeft en wat aan de toekomst denkt... En daarbij sluit dan het evangelieverhaal aan over alweer tien vrouwen, tien meisjes, waarvan er wijs dwaas zijn en vijf verstandig, wijs. Ook in het evangelie wordt wat wijs is uitgelegd aan de hand van vrouwenfiguren.

In het oude testament, in het boek Spreuken, in het voorafgaande hoofdstuk 8, wordt Vrouwe wijsheid voorgesteld als de geliefde van de Eeuwige die er al was van voor de schepping. In het hebreuws is het woord voor wijsheid Chochma, we kennen dat wel uit het Jiddisch als goochem, het woord googem komt van het Hebreeuwse woord chochma.

Wat is wijs, dat zou bijna filosofisch klinken, maar eigenlijk gaat het in de bijbelse wijsheid ook om de Joodse vraag wat is googem, dat klinkt veel praktischer en daarbij geldt dan altijd opnieuw de vraag: wat is googem, als je toekomst wil hebben en wat niet?

Als je het verhaal van de vijf wijze en de vijf dwaze meisjes hoort, dan zijn er vijf googem, die hebben namelijk wat extra olie meegenomen om hun lampje brandende te kunnen houden voor als het erop aankomt.

Ik weet niet hoe het met U is, maar dat verhaal van die tien meisjes op weg naar hun bruidegom roept bij mij altijd deernis op met de meisjes die niet naar binnen mogen.

Het lijkt zo hard en zo oneerlijk en het lijkt zo helemaal niet op de andere verhalen van Jezus, waar juist altijd zoveel ruimte en zoveel liefde en zoveel hulpvaardigheid is juist voor wie het niet redden en voor wie niet kunnen meekomen.

Het gaat om een gelijkenis en het eerste wat de gelijkenis ons vertelt, dat het koninkrijk der hemelen lijkt op tien meisjes, die op weg gaan hun bruidegom tegemoet.

Het is heel goed om te onthouden, dat dus alle tien de meisjes bij het koninkrijk der hemelen horen, alle tien laten ze zien hoe het er toegaat, alle tien gaan ze op weg om hun bruidegom te ontmoeten.

Wij snappen daar misschien niets van, van dat beeld van die bruiden die hun bruidegom midden in de nacht tegemoet gaan, maar in het midden oosten en ook bij bruiloften van moslim meisjes in deze tijd wordt er bij een bruiloft altijd eerst een lang feest gevierd met de bruid mooi versierd temidden van de vrouwen en de bruidegom ook mooi aangekleed temidden van de mannen en dan na het lange feest treffen de bruid en de bruidegom elkaar midden in de nacht. In het oude middenoosten werd de bruid dan naar de bruidegom gebracht met ondermeer een lampje met hars en olijfolie en geurige stoffen erin.

Nu gaat het hier niet om een bruid, maar om tien bruiden en een bruidegom, dat is wel bijzonder en dat herinnert ons eraan, dat in de hele bijbel, in oude en nieuwe testament God de Eeuwige vaak wordt voorgesteld als bruidegom, God de Eeuwige als bruidegom van zijn volk, als bruidegom van zijn gemeente, als bruidegom van alle vrouwen en alle mannen samen. De tien meisjes, alle tien, de wijze en de dwaze samen, ze staan dus als symbool voor de gemeente, voor Gods volk, voor ons allemaal.

Alle tien vallen ze in slaap, heel menselijk, als ze op de bruidegom, op de Eeuwige staan te wachten. Het is, zoals de leerlingen van Jezus, die in de hof van Gethsemane ook in slaap vallen, terwijl aan ze gevraagd is om te waken, om wakker te blijven. Heel menselijk. Waken is moeilijk, wakker blijven is moeilijk, misschien herkent U het wel als U zichzelf wel eens

bezig hebt gehouden met meditatie of gebed, hoe makkelijk je slaperig kan worden, hoe makkelijk je wegglijdt in een lichte dommel.

Of misschien herkent U het wel van uw eigen relatie, uw eigen huwelijk, dat U een ernstig onderwerp aansnijdt en dat uw partner dan net op dat moment wegsukkelt en soms zelfs in een diepe slaap valt....als het zo al tussen mensen gaat, die diep verbonden zijn....moeheid, weerstand...wie zal het zeggen...

Zo vallen de tien meisjes alle tien in slaap, net als de leerlingen in de hof van Gethsemane, maar dat is op zich nog helemaal geen ramp, want ze worden wakker, zodra de bruidegom komt.

Maar dan begint de gelijkenis voor vijf van de tien meisjes heel erg fout te gaan, want als de bruidegom komt, blijken ze niet genoeg brandstof, niet genoeg olie bij zich te hebben om hun lampjes te laten branden.

Ze hebben wel een lampje, maar het kan niet branden.

Het blijkt, dat er maar vijf meisjes van de tien in staat zijn, echt in staat om mee te doen en zich echt te geven met hun lampjes, met hun lichtjes, ze hebben energie genoeg.

De andere vijf zien geen kans op mee te doen, hun kracht, hun olie, hun licht en liefde, hun energie zouden wij zeggen, hun geestkracht is op en ze hebben geen reservevoorraad meer.

Dat is ook wat, zouden wij denken, zouden ze hun reservevoorraad energie dan verspild hebben aan iets anders,

misschien wel heel liefdevol zelf hebben weggegeven of hoe komt het dat ze geen extra voorraad bij zich hebben?

Zou dat ook aan de hand zijn, zou je dat zo mogen vertalen, die meisjes zonder extra brandstof, zou je daarbij mogen denken aan mensen, die in onze tijd allemaal wel eens burnout raken, opgebrand, en dat ze dan inderdaad hun reserve voorraad van lichamelijke en ook geestelijke reserve hebben opgebruikt, dat ze niet meer kunnen?

Vaak hebben mensen dan ook inderdaad teveel gegeven aan anderen, en meestal hebben mensen dan te weinig oog gehad voor hun eigen noden, hun eigen behoeften aan liefde en ontspanning of hun eigen behoeften aan rust en verdieping of aan plezier.

Geven is mooi en heel belangrijk, maar het kan niet zonder ook te ontvangen, het is een beweging over en weer en zo heeft Jezus het in zijn leven ook laten zien, hij nam momenten voor zichzelf, dat hij zich terugtrok voor gebed of meditatie of stilte en inkeer, en hij had ook momenten dat hij genoot van een maaltijd met de mensen om zich heen en momenten dat hij duidelijk genoot en oog had voor de wonderen van de natuur en de schepping.

Geven en ontvangen, het hoort er allebei bij in het koninkrijk van de liefde, zoals Jezus in zijn leven ook heeft laten zien, geven en ontvangen is een vloeiende beweging.

En daarmee komen we bij de grote vraag, die de gelijkenis van de tien meisjes altijd weer bij iedereen oproept: waarom geven die wijze meisjes nou helemaal niets van hun olie, niets van hun brandstof aan de andere meisjes, zodat ze alle tien naar binnen kunnen gaan? Waarom delen ze niet, zoals ons dat overal in de bijbel wordt geleerd?

Kijk, als het zou gaan om geld of om voedsel of om kleding delen, om materiele zaken, die zijn zeker heel goed te delen. Ook al geldt ook daarbij, dat het niet zo wijs is, niet zo gogem is om weg te geven, als je daardoor zelf tekort zou komen. In de bijbel staat daarom de wijze regel dat je als gelovige 10% van je inkomen zou moeten weggeven aan mensen die het minder hebben, dat is een heel billijke regel als het gaat om wat je moet en kunt weggeven, wat wijs is en wat niet. Maar dat gaat over materiele zaken en daarover is de bijbel heel duidelijk: daarvan moet je delen, hier op aarde en daarin moet je oog hebben voor wie er minder aan toe zijn. En 10% is dan al een hele aardige regel.

In de gelijkenis gaat het echter om iets anders dan om zulke materiele zaken, het gaat om de geestelijke voorraad, de mentale reserve, die je als mens opbouwt om in de nacht, in minder goede tijden, en minder goede tijden horen nu eenmaal bij het leven op aarde, maar het gaat om de vraag hoe je dan in zulke minder goede tijden het hoofd en het hart boven water kunt houden.

De geestelijke voorraad, je geestelijke bagage, je vertrouwen, je geloof, je doorzettingsvermogen, je uithoudingsvermogen, hoe houd je het vol in zo'n tijd als deze met alle problemen en alle zorgen en alle vragen en alle twijfels. Wat is dan wijsheid? Hoe houd je het vol met elkaar, hoe voed je je geloof en je vertrouwen in een tijd als deze?

Daaraan kun je heel bewust werken, en iedereen zal dat op zijn of haar eigen manier moeten doen, wat voor de een een goede raad is, kan voor de ander niet werken en wat voor de een een mooi verrijkend boek is zal de ander niet aanspreken en hoe de een zijn geloof in de Eeuwige de God van Israel en de God van Jezus beleeft, zo heel anders zal de ander dat invullen, en dat is de reden dat die wijze meisjes hun eigen olie niet kunnen geven aan die dwaze meisjes omdat die dwaze meisjes hun eigen reserve zullen moeten vormgeven.

Je kan een ander raad geven, je kan een ander aanmoedigen, maar je kan een ander niet het geloof of vertrouwen geven, dat zal die ander zelf moeten ontvangen en vormgeven op zijn of haar geheel eigen manier. Je ziet als naaste vaak vooral de buitenkant van iemands leven. Maar ieder mens heeft zijn geheel eigen geschiedenis met de Bron van zijn of haar bestaan en zijn geheel eigen lijntje met de Eeuwige, ieder mens is uniek. Dat kan op heel veel manieren vorm krijgen.

Terwijl je samenleeft en elkaar helpt op heel veel vlakken, zal ieder van ons toch zijn geheel of haar geheel eigen weg moeten gaan met de Bruidegom, met zijn of haar eigen geest en met

zijn of haar eigen hart en vooral met zijn of haar eigen geschiedenis.

De vijf domme meisjes uit de gelijkenis horen er allemaal helemaal bij in het koninkrijk der hemelen, maar ze hebben vergeten voor hun eigen innerlijke kracht en voor wijsheid te zorgen.

En nu is het mooie van de wijsheid in het boek Spreuken en een van de belangrijkste dingen, die we daar vanmorgen lezen, dat wijze mensen leren door berispt te worden, ze leren van hun fouten, leren van je fouten dat heeft alles met wijsheid te maken. Er valt dus iets te doen ook voor de domme meisjes.

Dat is het hoopvolle voor ons allemaal. Laten wij wijs worden als individu en als gemeenschap door van onze fouten te leren, en soms ook van elkaars fouten te leren en laten we ons zo samen voorbereiden op de komst van de Bruidegom.

AMEN

Antwoorden

Stilte / Muzikaal intermezzo

Gesprekje met Willemien Roobol

Open Ruimte en Mededelingen

Gebeden, afgesloten met:

Onze Vader die in de hemelen zijt, uw naam worde geheiligd;
uw Koninkrijk kome; uw wil geschiede,
gelijk in de hemel als ook op de aarde.

Geef ons heden ons dagelijks brood;
en vergeef ons onze schulden,
gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren;
en leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van den boze.

Want van U is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid
tot in der eeuwigheid. Amen.

Lied 295 (bundel 1973) Aan de deur van 's harten woning

Aan de deur van 's harten woning
klopt des hemels Bruidegom:
'Op, ontwaak, de nacht is om.
Buiten wacht uw Heer en Koning:
kom mijn bruid, die ik bemin,
doe mij open, laat mij in !'

Maar hoe zou ik U ontmoeten ?
Ik ben koud en arm en naakt;
loom heeft mij de nacht gemaakt;
't leger bindt mijn trage voeten.
't Wakker hart hoort uw geklop,
maar ik geef mijn rust niet op.

Christus van zo ver gekomen,
wist, hoe Hij u vinden zou.
Geef u over aan zijn trouw;
klopt Hij nog, verwin uw schromen.
Schoon gij aarzelt, Hij houdt aan,
Hij zoekt bij u in te gaan.

Zegenbede

Antwoordlied 422 Laat de woorden die wij hoorden

Laat de woorden die we hoorden klinken in het hart.
Laat ze vruchten dragen alle, alle dagen door uw stille kracht.

Laat ons weten, nooit vergeten hoe U tot ons spreekt:
sterker dan de machten zijn de zwakke krachten,
vuur dat U ontsteekt.

Laat ons hopen, biddend hopen, dat de liefde wint.
Wil geloof ons geven dat door zo te leven hier Gods rijk begint.

Het licht wordt gedoofd / Ieder een goede week gewenst!

Omdat we deze weken niet kunnen samenkomen en u misschien wel een bijdrage wilt overmaken vermelden we hier diverse rekeningnummers:

Doopsgezinde gemeente Krommenie NL66ABNA0938802232

Doopsgezinde gemeente Zaandam NL96INGB0690260865

Doopsgezinde gemeente Wormer NL79 INGB 0000 565 078